

**ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ ДОКТОРСКЕ
ДИСЕРТАЦИЈЕ**

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ ЗА ОЦЕНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

1.1. ДАТУМ И ОРГАН КОЈИ ЈЕ ИМЕНОВАО КОМИСИЈУ

Одлуком бр. 1456/1, донетом на седници одржаној дана 25. априла 2024. године, Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду образовало је Комисију за оцену докторске дисертације докторанда **Радојке Јевтић** под насловом „Род, утопија/дистопија и постхумано у прози **Марц Пирси**“, урађену под менторским руковођењем др **Ане Коларић**.

1.2. САСТАВ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

1. МЕНТОР

Име и презиме: Ана Коларић

Звање: ванредна професорка

Ужа научна област: наука о књижевности

Датум избора у звање: 30. 11. 2021.

Установа на којој је запослен: Филолошки факултет Универзитета у Београду

2. ЧЛАН КОМИСИЈЕ

Име и презиме: Дуња Душанић

Звање: ванредни професор

Ужа научна област: наука о књижевности

Датум избора у звање: 12. 7. 2022.

Установа на којој је запослен: Филолошки факултет Универзитета у Београду

3. ЧЛАН КОМИСИЈЕ

Име и презиме: Наташа Шофранац

Звање: доцент

Ужа научна област: Англистика (енглеска књижевност)

Датум избора у звање: 7. 7. 2015 (избор), 22. 9. 2020 (реизбор)

Установа на којој је запослен: Филолошки факултет Универзитета у Београду

4. ЧЛАН КОМИСИЈЕ

Име и презиме: Катарина Лончаревић

Звање: ванредна професорка

Ужа научна област: студије рода

Датум избора у звање: 12. 7. 2022.

Установа на којој је запослен: Факултет политичких наука Универзитета у Београду

5. ЧЛАН КОМИСИЈЕ

Име и презиме: **Кликните да бисте почели унос текста.**

Звање: **Кликните да бисте почели унос текста.**

Ужа научна област: **Кликните да бисте почели унос текста.**

Датум избора у звање: **Кликните да бисте почели унос текста.**

Установа на којој је запослен: **Кликните да бисте почели унос текста.**

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Име (име једног родитеља) презиме:	Радојка (Дивна) Јевтић
Датум и место рођења:	30. 1. 1990. Београд
Наслов мастер рада:	Кукољ у памуку: феминистички приказ женских ликова у роману <i>Прохујало са вихором</i>
Датум одбране мастер рада:	7. 7. 2014.
Установа где је одбрањен мастер рад:	Филолошки факултет, Универзитет у Београду
Научна област из које је стечено академско звање мастера:	Језик, књижевност и култура

III СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА који су објављени или прихваћени за објављивање у оквиру рада на докторској дисертацији

Радови:

- Јевтић, Радојка. „Друштво једнаких у роману *Жена на ивици времена* Марц Пирси“, *Књиженство* год. 8, број 8 (2018). (УДК 821.11(73).9-31 Пирси М.), DOI: <https://doi.org/10.18485/knjiz.2018.8.8.9>
- Dojčinović, Biljana; Arandelović, Jelena; Vujaković, Mina; Jevtić Radojka; Marković, Mina; Milošević, Marina, i Todorčić Milićević, Teodora. 2018. “Annotated Bibliography of Journals and Books on Gender Issues in Serbia 1991–2003.” *Knjiženstvo: časopis za studije književnosti, roda i kulture*, br. 8. DOI: <https://doi.org/10.18485/knjiz.2018.8.8.10>
- Јевтић, Радојка. „Брисање граница и развијање концепта другости у роману *Трава пева*“, *Језик, књижевност, значење: Књижевна истраживања*, Зборник Филозофског факултета Универзитета у Нишу, 2016, стр. 379-389. (УДК 821.111.09-31 Лесинг Д.)
- Јевтић, Радојка. „Опасне информације: Едипа Мас и детективска прича без почетка и краја“, *Савремена проучавања језика и књижевности*, Зборник радова са VII научног скупа младих филолога Србије, књ. 2, Крагујевац, 2016, стр. 155-163. (УДК 821.111(73)-31.09 Руншон Т.)
- Јевтић, Радојка. Невербално комуницирање и његове импликације у роману *Ка светионику* Вирџиније Вулф“, *Комуникације медији култура*, Годишњак Факултета за културу и медије, год. 7, бр. 7 (2015), стр. 171-188. (УДК 821.111.09-31 Вулф В.) DOI: <https://doi.org/10.5937/gfkm1507171J>

Прикази:

- Jevtić, Radojka. “What is Wrong with Our System?” in: *Slavia Meridionalis*, Vol. 22, Warsaw: Institute of Slavic Studies, Polish Academy of Sciences, 2022. DOI: <https://doi.org/10.11649/sm.2777>
- Јевтић, Радојка. „Да ли је све тако било“. *Књиженство: часопис за студије књижевности, рода и културе*, бр. 12, Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду, 2022.

IV НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

„Род, утопија/дистопија и постхумано у прози Марц Пирси“

V ПРЕДМЕТ И ЦИЉ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Предмет докторске дисертације „Род, утопија/дистопија и постхумано у прози Марџ Пирси“ јесте анализа прозних дела Марџ Пирси из перспективе феминистичке теорије и критике и постхуманизма, с посебним освртом на жанрове утопије и дистопије.

Циљ докторске дисертације јесте да посебно испита жанр спекулативне прозе, као и да анализира проблеме који се тичу области феминизма, екологије и постхуманизма у прози Марџ Пирси. Поред тога, циљ дисертације јесте и да у прози Марџ Пирси, а посебно у романима *Жена на ивици времена* и *Он, она и оно*, истражи појам „Другог“, који ова ауторка проширује како би у њега укључила не само жене, већ и друге потчињене категорије, као што су природа и киборзи.

Марџ Пирси је ауторка седамнаест романа и више од двадесет збирки поезије. Многа њена дела су била бестселери у Сједињеним Америчким Државама. Иако је ова ауторка важна у новијем таласу тзв. спекулативне прозе, осим ретких анализа њене прозе, попут докторске дисертације *Елементи феминизма у утопијским и дистопијским пројекцијама америчких књижевница од Шарлот Перкинс Гилман до Маргарет Атвуд* (Кристина Виштица, 2021) и рада „Друштво једнаких у роману *Жена на ивици времена* Марџ Пирси“ (Радојка Јевтић, 2018), у домаћој науци о књижевности није било исцрпне студије о стваралаштву Марџ Пирси. Такође, само је један њен роман преведен на српски језик, *Три жене*. Један од циљева ове дисертације јесте да укаже на значај њених дела и отвори простор за нова тумачења тих дела.

Марџ Пирси се бави превасходно питањима рода, класе и расе. Њене јунакиње су често обичне жене, али и „милитанткиње“ које се боре против неједнакости, било у далекој прошлости (као у роману *Град таме, град светлости*) или у (ауторкиној) садашњости (као у роману *Вида*). Иако се ова дисертација осврће на готово све романе Марџ Пирси који се могу класификовати као „спекулативни“, посебан фокус биће на оним делима у којима ауторка истражује будућност у односу на традиционално схваћене категорије рода, класе и расе, али и саме природе – романима *Жена на ивици времена* и *Он, она и оно*. Ова два романа су објављена с петнаест година размака (*Жена на ивици времена* је изашао 1976. године, а *Он, она и оно* 1991. године). Пошто утопијска/дистопијска проза Марџ Пирси представља и својеврсну реакцију на ауторкино време, ова дисертација се бави различитим историјским контекстима у којима су њена дела настала, па тако и различитим феминистичким идејама у та два периода.

VI ОСНОВНЕ ХИПОТЕЗЕ ИСТРАЖИВАЊА ДИСЕРТАЦИЈЕ

1. Идеје другог таласа феминизма умногоме су утицале на романе Марџ Пирси, а посебно на њена два романа – *Жена на ивици времена* и *Он, она и оно*. Претпоставка је да је ова ауторка

свесно инкорпорирала те идеје у своју концепцију утопија и дистопија будућности. У утопији Марц Пирси жене више нису ограничене способношћу рађања, нити конкретним родним улогама које су биле својствене њеном времену.

2. Марц Пирси повезује еколошко питање са женским питањем да би указала на деструктиве аспекте односа моћи и тлачења. То се најбоље види у роману *Жена на ивици времена*. У утопији, у којој човечанство живи у складу с природом, жене су постигле потпуну једнакост у друштву, док су у дистопији, у којој солитери који се уздижу у небо богатима пружају начин да побегну од еколошке катастрофе, жене постале роба и морају да се подвргавају естетским операцијама да би биле пожељне.

3. У дисертацији се полази и од претпоставке да је на Марц Пирси и њену прозу пресудно утицао есеј „Манифест киборга“ Доне Харавеј, класик из 1985. године који успоставља паралелу између киборга и женског искуства. У роману који је објављен 1991. године, *Он, она и оно*, Марц Пирси користи идеју киборга Јода, али и идеју Голема, да укаже на перспективу људскости која изазива страх. Јод и Голем постају у њеним делима „Друго“, страшно, непознато, заузимајући традиционално женску улогу „Другог“.

VII КРАТАК ОПИС САДРЖАЈА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација „Род, утопија/дистопија и постхумано у прози Марц Пирси“ има 139 нумерисаних страница. Дисертација се састоји из увода, пет поглавља, закључка и литературе. Поред основног текста, ова дисертација обухвата и подразумеване елементе: насловну страну, апстракт на српском и енглеском језику, садржај, те на самом крају и кратку биографију докторантиње.

У „Уводу“ се дефинишу предмет и циљеви дисертације, износе основне хипотезе и сажето даје преглед свих поглавља.

У првом поглављу, „Одређење појмова“, прегледно и прецизно се оцртава теоријско-методолошки оквир докторске дисертације. Идентификују се и дефинишу основни појмови који ће се користити у тумачењу прозе Марц Пирси: спекулативна проза, научна фантастика, утопија, дистопија, екофеминизам и постхуманизам. Појмови се сагледавају са више становишта, те се и почетне дефиниције пажљиво разматрају а понекад и проблематизују.

У поглављу „Анализа рода и родних улога у роману *Жена на ивици времена*“ испитују се представе рода, као и родне улоге и односи у роману *Жена на ивици времена*. У анализи, докторанткиња се ослања и на увиде филозофкиња и теоретичарки попут Симон де Бовоар и Шуламит Фајерстоун.

У фокусу трећег поглавља јесте анализа различитих концепција будућности у роману *Он, она и оно*. Те концепције обележене су и условљене бројним факторима, од неограничене моћи

мултинационалних компанија и правила које оне успостављају у дистопијској будућности до улоге заједнице у развојном путу главне јунакиње романа.

У четвртом поглављу, под насловом „Анализа концепата екологије, класе и рода у романима *Жена на ивици времена* и *Он, она и оно*“, анализира се еколошка заједница Матапоисета из романа *Жена на ивици времена*, која се види као један начин развоја одрживих еколошких пракси у времену у ком је живела Марц Пирси. У овом поглављу анализира се и уништење животне средине које је доведено до екстрема у роману *Он, она и оно*, узрокујући својеврсни „смак света“. Фокус је на механизмима којима се то уништење споводи али и рационализује.

Пето поглавље испитује место престапа између људског и не-људског, односно анализира лик и улогу киборга Јода. У овој анализи, као референтни оквир се користи есеј „Манифест киборга“ Доне Харавеј.

У „Закључку“ се осврће на главне хипотезе задате на самом почетку рада на докторској дисертацији. Затим се сажето наводе основни увиди и закључци до којих се дошло током анализе прозе Марц Пирси.

VIII ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација „Род, утопија/дистопија и постхумано у прози Марц Пирси“ остварила је очекиване резултате задате на почетку вишегодишњег истраживања.

Научни допринос ове дисертације је двојак: 1. у теоријском смислу, дисертација осветљава и проблематизује различите приступе следећим појмовима: спекулативна проза, научна фантастика, утопија, дистопија, екофеминизам и постхуманизам; 2. у дисертацији се први пут у домаћој науци исцрпно анализира спекулативна проза Марц Пирси и истовремено указује на шири значај ове ауторке за жанр спекулативне прозе, односно научне фантастике.

Посебно треба истаћи употребу релевантне савремене научне литературе у разматрању горе наведених теоријских појмова. Та литература, често недовољно позната у домаћој науци, може бити од користи у тумачењу спекулативне прозе уопште, а не само дела Марц Пирси.

Даље, у докторској дисертацији се у анализи прозе Марц Пирси користе и текстови настали током тзв. другог феминистичког таласа да би се указало на тесну спрегу између идеја феминистичких теоретичарки и критичарки које су написале те текстове и идеја Марц Пирси. На тај начин, докторанткиња нуди занимљив приказ, а уједно и анализу, феминистичке мисли у једном историјском периоду, те указује на сложене односе између друштва, феминистичке теорије и критике и књижевности.

Како тврди Кит Букер, Марц Пирси спада у ауторке које „користе комплексне књижевне стратегије не би ли своју публику навеле на критичко преиспитивање њихове улоге у процесу

историје и које успешно избегавају поједностављене и недвосмисле поставке било које идеологије и окрећу се бројним гласовима који компликују, али и обогаћују њихове поруке“ (Booker, 1994). Докторска дисертација „Род, утопија/дистопија и постхумано у прози Марц Пирси“ успешно указује на ове „комплексне књижевне стратегије“, те анализира њихов књижевни али и друштвено-политички потенцијал. У том смислу, ова докторска дисертација позива и на промишљање идеја о (слободном/личном) избору и (личној/колективној) одговорности током доношења одлука које пресудно утичу на живот појединаца и шире заједнице: од животне средине до односа у породици и браку.

IX ПРОВЕРА ОРИГИНАЛНОСТИ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

На основу *Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду* и налаза у извештају из програма *iThenticate*, којим је извршена провера оригиналности докторске дисертације „**Род, утопија/дистопија и постхумано у прози Марц Пирси**“ аутора **Радојке Јевтић**, констатовано је да утврђено подударње текста износи 10%.

Овај степен подударности последица је употребе личних имена, тзв. општих места и података, као и претходно публикованих резултата докторандових истраживања, који су проистекли из дисертације, што је у складу са Чланом 9. Правилника.

На основу изнетог, а у складу са ставом 2 Члана 8. *Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду*, извештај указује на оригиналност докторске дисертације, те се прописани поступак припреме за њену одбрану може наставити.

X ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ

Комисија за оцену докторске дисертације констатује да је дисертација „**Род, утопија/дистопија и постхумано у прози Марц Пирси**“ кандидата **Радојке Јевтић** оригинално и самостално научно дело и да су се стекли услови за њену јавну одбрану.

Комисија стога предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да прихвати с позитивном оценом Извештај о оцени докторске дисертације под насловом „**Род, утопија/дистопија и постхумано у прози Марц Пирси**“, коју је урадио кандидат **Радојка Јевтић** под менторством др **Ане Коларић** и да је, у складу са прописима, упути Већу научних области друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду на разматрање.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

1. _____

др Ана Коларић
ментор

2. _____

др Дуња Душанић
члан Комисије

3. _____

др Наташа Шофранац
члан Комисије

4. _____

др Катарина Лончаревић
члан Комисије

5. _____

др Кликните да бисте почели унос текста.
члан Комисије